

Załącznik nr 1
do uchwały nr XXXIII/230/13
Rady Miejskiej w Orzyszu
z dnia 27 marca 2013 r.

***Program wspierania rodziny
w gminie Orzysz
na lata 2013-2015***

1. Wstęp

W dniu 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 149, poz. 887 z późn. zm. Art. 176 pkt 1 ww. ustawy wskazuje konieczność opracowania i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Założenia ustawy kładą szczególny nacisk na profilaktykę oraz pracę z rodziną biologiczną poprzez lokalny system wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są:

- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- placówki wsparcia dziennego,
- organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej,
- placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.”

ZASOBY:

1. Instytucje i organizacje realizujące zadania mieszczące się w zakresie wspierania rodziny oraz inne pełniące funkcje wspierające w gminie Orzysz.

- 1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzyszu
- 2) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Orzyszu;
- 3) Urząd Miejski w Orzyszu;
- 4) Szkoły z terenu Gminy Orzysz .
- 5) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz
- 6) Powiatowy Urząd Pracy w Pisz.
- 7) Policja, Sąd, Powiatowa Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Pisz

Do zadań własnych gminy i powiatu określonych w ustawie o pomocy społecznej należy opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem wspierania rodziny i opieki nad dzieckiem i rodziną, czyli tworzenie i wdrażanie programów wspierania rodziny. Obowiązujący system pomocy społecznej nałożył na gminy obowiązek zabezpieczenia podstawowych potrzeb rodzin i dzieci, zaś zadania specjalistyczne takie jak poradnictwo rodzinne oraz zapewnienie opieki i wychowania dzieciom poza rodziną powierzył zarówno gminom jak i powiatom. Podłożem nowych rozwiązań jest troska o zapewnienie każdemu dziecku stabilnego i rodzinnego środowiska wychowawczego.

We wszystkich podejmowanych działaniach przyświecać nam będzie myśl, że rodzina jest podstawową i niezastąpioną grupą społeczną - jedynym środowiskiem, w którym powinien odbywać się naturalny proces kształtowania osobowości jej wszystkich członków, szczególnie dzieci. Jest pierwszym i najbardziej naturalnym kręgiem środowiskowym, do którego dziecko wchodzi już przez sam fakt narodzin i trwa do momentu osiągnięcia dojrzałości społecznej. Należy dać mu szansę na wzrastanie i uczenie się prawidłowych relacji rodzinnych i szczęśliwe dzieciństwo.

Główne założenia systemu pomocy społecznej:

- 1) praca z dzieckiem pozbawionym prawidłowej opieki ze strony rodziny powinna być elementem szerszego programu wspierania rodzin w środowisku lokalnym,
- 2) główny akcent w pracy z rodziną powinien być nałożony na profilaktykę, czyli wsparcie udzielane rodzinie naturalnej dziecka przed wystąpieniem w sytuacji kryzysowej, której konsekwencją jest zabieranie dziecka z domu,
- 3) wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji,
- 4) praca socjalna z rodzicami biologicznymi dziecka powinna być prowadzona także po zabraniu go z domu, żeby zwiększyć jego szanse powrotu do domu,
- 5) umieszczenie dziecka pozbawionego całkowicie lub częściowo opieki rodziców w placówce opiekuńczo-wychowawczej może nastąpić dopiero po wyczerpaniu możliwości

udzielenia pomocy rodzinie naturalnej oraz w przypadku braku możliwości zapewnienia temu dziecku opieki szeroko rozumianej rodzinnej opiece zastępczej,

6) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym przy pomocy asystenta rodziny poprzez konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, terapie i mediacje, pomoc prawną, organizowanie dla rodzin spotkań poprzez tworzenie np: „grup wsparcia” lub „grup samopomocy”.

Zasadniczym problemem społecznym gminy Orzysz, jest narastające zjawisko bezrobocia, ubóstwa, alkoholizmu, przemocy oraz bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Z danych PUP w Piszcu wynika, że stopa bezrobocia w powiecie piskim w miesiącu lutym tego roku wynosiła 34,2%. Większość tych osób korzysta ze wsparcia MOPS a także innych podmiotów, np. Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu i narkotyków.

Brak stałych źródeł dochodu skutkuje ubożeniem naszego społeczeństwa, powoduje niezaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin, wzrasta zagrożenie powstawania i rozwijania się patologii społecznych. W dużym tempie rośnie problem zaburzeń w wypełnianiu przez rodziców obowiązków rodzicielskich, opiekuńczo – wychowawczych, bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego czy radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych i z problemami życia codziennego. Okoliczności te negatywnie wpływają na funkcjonowanie tych rodzin i prowadzą je do długotrwałego korzystania z pomocy służb społecznych i świadczeń z pomocy społecznej. Małoletnie dzieci w coraz większym stopniu pozostawiane są same sobie a z podwórka czerpią wiedzę o życiu. Aby zapobiec sytuacjom kryzysowym należy budować system wsparcia w środowisku naturalnym danej rodziny.

2. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU:

Realizacja polityki wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej opiera się między innymi na poniższych i aktach prawnych:

- 1). Ustawa z dnia 29 maja 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 ze zm.),
- 2) Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. Nr 149 , poz. 887ze zmianami) ,

- 3) Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (t. j. Dz. U z 2013r. poz. 182),
- 4) Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz. U z 2008r. Nr 69 , poz. 415 – ze zmianami),
- 5) Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2005r. Nr 180 , poz. 1493 – ze zmianami),
- 6) Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2012r. poz. 124) ,
7. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720).

3. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Bezrobocie i ubóstwo pociąga za sobą szereg zjawisk prowadzących do osłabienia zdolności opiekuńczo – wychowawczych w tutejszych rodzinach, do osłabienia więzi rodzinnych, do braku wzajemnego szacunku. Małoletni nie mają odpowiednich wzorców zachowań, a nasilające się prezentowanie postaw roszczeniowych i zjawisko „uzależniania” się od świadczeń pomocy społecznej przechodzi z pokolenia na pokolenie.

Praca asystenta nie będzie polegała na wyręczaniu rodziny w realizacji swoich obowiązków i zadań, ale na wskazywaniu sposobów zmierzających do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów.

Program wspierania rodziny nastawiony jest w głównej mierze na rozwiązywanie sytuacji, gdy rodzina i dziecko pozbawione są możliwości rozwijania się w swojej naturalnej rodzinie ze szczególnym uwrażliwieniem ze strony pomocy pracownika socjalnego i asystenta rodziny. Organizowanie i zapewnienie opieki dzieciom pozbawionym właściwej opieki rodzicielskiej jest obowiązkiem ustawowym samorządów gminnych .

Działalność osób odpowiedzialnych za wspieranie rodziny i wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczej adresowana będzie do rodzin:

- 1) mających problemy z wypełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci i słabym przygotowaniu do pełnienia ról w rodzinie,
- 2) ubogich i osiągających niskie dochody,
- 3) o zbyt małej aktywności własnej i zawodowej,

4) które wymagają wsparcia w rozwiązywaniu problemów i trudnych sytuacji kryzysowych.

Głównym założeniem programu jest wspieranie osób i rodzin przeżywających trudności oraz upowszechnienie wiedzy o możliwości korzystania z wszelkich form placówek wsparcia w celu godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia w rodzinie. Zasadą nadrzędną programu jest ścisła współpraca z podmiotami świadczącymi pomoc rodzinie: czyli MOPS – asystent rodziny i pracownik socjalny, szkoły, sądy, policja i stowarzyszenia np.: poprzez tworzenie wspólnych projektów.

Szerokie spektrum zadań stojących przed asystentem rodziny, począwszy od określenia na wstępie warunków współpracy, przez właściwe udzielanie rodzinie wsparcia w różnych sytuacjach życiowych, monitorowanie sytuacji rodziny po zakończeniu relacji pomagania, podyktowane jest potrzebą wsparcia rodziny w postaci czystej pracy socjalnej, w której pomoc finansowa i materialna leżałaby w kompetencji ośrodka pomocy społecznej. Natomiast asystent rodziny miałby za zadanie towarzyszyć rodzinie w organizacji i wypełnianiu przez nią codziennych obowiązków. Asystent rodziny z uwagi na zróżnicowany charakter podejmowanych działań będzie musiał nie tylko dysponować umiejętnościami w pracy z systemem rodzinnym, ale także będzie musiał posiadać interdyscyplinarną wiedzę na temat zasobów środowiska lokalnego m.in. podmiotów wspierających rodzinę na poziomie lokalnym.

Asystent rodziny jest w Polsce nową formą wsparcia rodziny przeżywającej trudności. Osobom na tym stanowisku stawiane są duże wymagania formalne i nieformalne np. związane z wymaganym poziomem wykształcenia, czy ich psychologicznym profilem umiejętności zawodowych. Wiedza asystenta rodziny w połączeniu z kompetencjami zawodowymi stanowi zaplecze do budowania pomysłów naprawczych skierowanych na rodzinę. Ujawniła się równie istotna rola w budowaniu odpowiedniej współpracy pomiędzy asystentem rodziny, a pracownikiem socjalnym. Interdyscyplinarność działań, tworzenie sieci współpracy z różnymi podmiotami działającymi na rzecz wsparcia rodziny to wyzwania, przed którymi staną organizacje i instytucje wspierające rodzinę i realizujące zadania w tym zakresie

4. CELE PROGRAMU.

Na podstawie dokonanej diagnozy sytuacji rodzin w gminie oraz na podstawie obowiązującego stanu prawnego zdefiniowano cel główny programu. Działania przewidziane w poszczególnych celach szczegółowych umożliwiają realizowanie polityki prorodzinnej na

szczeblu gminnym. Stwarzanie warunków prawnych, ekonomicznych i społecznych umacniających rodzinę i zapewniających jej trwałość, rozwój oraz właściwe wypełnianie podstawowych zadań.

Celem programu będzie stworzenie systemu wsparcia rodziny, który pozwoliłby na efektywne budowanie mechanizmów współpracy z rodziną dziecka w środowisku rodzinnym. Wprowadzenie asystentury rodzinnej jako nowej formy wsparcia rodziny przeżywającej trudności będzie z kolei odpowiedzią na nadmiernie zbiurokratyzowanie dotychczasowych form pracy z rodziną i uniemożliwia kompleksową i szybką pomoc.

Cel Główny Programu to:

- wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych.

Cele szczegółowe obejmują założenia że: ukształtują prawidłowe relacje między członkami rodziny, wzmocnią system norm i wartości dający gwarancję prawidłowego przebiegu procesu wychowania, zapromują działania skierowane na zdrowy styl życia i pożyteczne organizowanie czasu wolnego. Mamy nadzieję, że realizacja zadań zawartych w ofercie podniesie pozycję dziecka w rodzinie, poziom kultury osobistej członków rodzin oraz zmniejszy niewydolność wychowawczą rodziców wobec swoich dzieci. Rodzina w gminie Orzysz silniejsza ekonomicznie, społecznie, kulturowo oraz wydolniejsza w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej.

Cele szczegółowe :

1. Wsparcie materialne rodzin, rodzina bardziej samodzielna ekonomicznie.
2. Wsparcie rodzin w profilaktyce pojawiających się kryzysów w rodzinie.
3. Wsparcie w wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.
4. Wzrost społecznej świadomości roli rodziny, rodzina wydolniejsza wychowawczo, wzmacnianie i wyzwalanie zasobów tkwiących w rodzinach.

ZADANIA REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU.

1. Wsparcie materialne rodzin, rodzina bardziej samodzielna ekonomicznie.

ZADANIA	REALIZATORZY/PARTNERZY	PLANOWANY TERMIN REALIZACJI
Świadczenie pomocy społecznej rodzinom, żyjącym w trudnych warunkach materialnych.	MOPS	2013-2015
Zapewnienie dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin posiłków w szkole i przedszkolu.	MOPS, Urząd Miejski, Szkoły,	2013-2015
Pomoc w zaopatrzeniu dzieci i młodzieży w artykuły szkolne i podręczniki.	MOPS, Urząd Miejski, Szkoły,	2013-2015
Udzielanie dzieciom i młodzieży stypendiów i zasiłków szkolnych.	Zespół Obsługi Ekonomicznej Szkół i Przedszkoli	2013-2015
Współorganizowanie i wypoczynku dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin.	MOPS, DK, Urząd Miejski, organizacje pozarządowe,	2013-2015
Współpraca z instytucjami i organizacjami z poza terenu gminy zajmującymi się pomocą rodzinie.	MOPS, GKRPA, Policja, Szkoły, PCPR, PUP, organizacje pozarządowe,	2013-2015

2. Wsparcie rodzin w profilaktyce pojawiających się kryzysów w rodzinie.

ZADANIA	REALIZATORZY/PARTNERZY	PLANOWANY TERMIN
----------------	-------------------------------	-----------------------------

		REALIZACJI
Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo – wychowawczym polegająca m.in. na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo – wychowawczej, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym i rówieśniczym	MOPS, szkoły,	2013-2015
Rozbudowa sieci poradnictwa rodzinnego oraz prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień od alkoholu i od innych środków psychoaktywnych..	MOPS, Szkoły, GKRPA,	2013-2015
Zapewnienie rodzinom z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych pomocy asystenta rodziny.	MOPS,	2013-2015
Działania korekcyjno-edukacyjne mające na celu ograniczenie przemocy w rodzinie skierowane do potencjalnych sprawców przemocy w rodzinie	MOPS, PCPR, organizacje pozarządowe,	2013-2015

Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez i rozwój placówek wsparcia dziennego oraz poprzez sport, rekreację i kulturę.	MOPS, DK, Szkoły,	2013-2015
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży.	MOPS, Policja, Szkoły, GRKPA,	2013-2015
Organizacja grup wsparcia i grup samopomocowych dla rodzin z problemami wychowawczymi.	MOPS, GKRPA, Szkoły,	2013-2015
Współpraca z podmiotami pracującymi na rzecz rodziny z poza terenu gminy w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny.	MOPS, GKRPA, Policja, Szkoły, PCPR, PUP, organizacje pozarządowe,	2013-2015

3. Wsparcie w wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.

ZADANIA	REALIZATORZY/PARTNERZY	PLANOWANY TERMIN REALIZACJI
Współpraca ze szkołami w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych.	MOPS, Szkoły,	2013-2015

Wspieranie dzieci z rodzin nie posiadających możliwości finansowych w rozwijaniu uzdolnień.	MOPS, Szkoły, GKRPA, organizacje pozarządowe,	2013-2015
Uświadomienie rodzicom i opiekunom potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży.	MOPS, Szkoły,	2013-2015

Zadania asystenta:

1. skoncentrowane będą przede wszystkim na:

- tworzeniu warunków do prowadzenia wczesnej profilaktyki i odpowiednich warunków wychowawczych;
- wspieraniu rodzin w ich prawidłowym funkcjonowaniu i przebiegu procesu socjalizacji jej członków;
- rozwijanie umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, wspólnego spędzania czasu wolnego, gospodarowanie posiadanymi zasobami i umiejętnościami,

2. realizowane poprzez:

- zapobieganie nieprawidłowościom w funkcjonowaniu rodziny,
- propagowanie wzorcowych metod wychowawczych,
- zwiększanie umiejętności rozwiązywania problemów i konfliktów wewnątrzrodzinnych,
- właściwe ukierunkowanie celów, wartości i dążeń do wzrostu aspiracji życiowych rodziny,
- poprawa wyników w nauce małoletnich dzieci,
- uczenie umiejętności pożytecznego organizowania wolnego czasu poprzez wspólne przebywanie członków rodziny, zabawy, kształtowanie pozytywnych postaw i zacieśnianie wspólnych relacji,
- uczenie prawidłowych metod komunikacji interpersonalnej,
- podnoszenie poziomu kultury osobistej i poprawa wizerunku rodziny w środowisku lokalnym.

etapy pracy asystenta:

- diagnoza sytuacji rodziny (społecznej, zawodowej, mieszkaniowej, zdrowotnej, dysfunkcje i nieprawidłowości, opracowanie planów działania.
- ustalenie potrzeb, problemów, zagrożeń, zakresu pomocy ze strony innych instytucji – wg zdiagnozowanych potrzeb,
- prowadzenie działań zmierzających do niwelacji błędów i nieprawidłowości, realizacja planów działania i kontraktów socjalnych wg potrzeb i indywidualnych predyspozycji uczestników. Praca asystenta wymagać będzie ścisłej współpracy z różnymi instytucjami i służbami: MOPS, PCPR, Sąd, Policja, szkoły, poradnia pedagogiczna itp.

Podstawową metodą zastosowaną w tym projekcie jest metoda pracy z indywidualnym przypadkiem.

Metoda prowadzenia indywidualnego przypadku (intensive case work) polega na intensywnym oddziaływaniu pracownika na rodzinę. Terenem pracy jest mieszkanie rodziny. Asystent przychodzi do rodziny, odwiedza ją. Punktem wyjścia pracy z rodziną jest zaspokojenie jej potrzeb podstawowych przez zastosowanie konkretnej pomocy. Czasami pomoc pracownika wyraża się jedynie w ułatwianiu podopiecznym nawiązania kontaktów z kompetentnymi placówkami, czasem jest treningiem umiejętności członków rodziny, nadzorowaniem w wypełnianiu przez nią funkcji. To sposób pomocy realizowany przez asystenta, w którym przez analizę sytuacji rodziny lub jednostek wchodzących w jej skład, borykających się z jakimś problemem w kontekście środowiska, prowadzi się do opracowania diagnozy przypadku oraz planu postępowania i podjęcia działań profilaktycznych, kompensacyjnych lub terapeutycznych, angażując jednostkę w cały proces pomocy dla jej dobra i dobra społecznego.

5. REALIZACJA ORAZ MONITOROWANIE PROGRAMU.

Ewaluacja programu:

Ewaluację definiuje się jako systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych, w celu oceny wartości programu, jego celów, zadań, sposobów i form realizacji, zasobów.

Ewaluacja programu będzie oparta na gromadzeniu, analizie i interpretacji danych pozyskanych przez MOPS, GKRPA, Policję, Szkoły, PCPR.

Program wspierania rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Bedzie realizowany przy współpracy z gmina, instytucjami samorządowymi, organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami. Ważnym elementem gwarantującym właściwą realizację programu będzie uzyskiwanie dodatkowych środków zewnętrznych na działania określone w programie. Za monitorowanie programu będzie odpowiedzialny MOPS w Orzyszu. Asystent rodziny jest zobowiązany do współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym, grupą roboczą lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Sposób kontroli realizacji programu

1. W terminie do dnia 31 marca każdego roku burmistrz przedstawia radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.
2. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Spis treści

1. Wstęp.....	2
2. Podstawy prawne programu.....	4
3. Założenie programu.....	5
4. Cele programu.....	6
5. Realizacja oraz monitorowanie programu.....	12